

ugler i mosen

fem spørsmål til Emil André Røyrvik

Når og hvor ante du ugler i mosen rundt World Trade Center? Hva gjorde du da, og hva gjør du nå?

Jeg kom nølende inn i denne saken, slik jeg vil tro det er tilfellet med mange andre. Selv om jeg relativt løst fikk med meg enkelte alternative teorier og spekulasjoner rundt 11. september de første årene etter 2001 var det i praksis ikke før i 2006 jeg satte meg ned og undersøkte saken grundig.

Da hadde det blitt publisert svært mye seriøst materiale om saken. Det medførte noen uker med lite søvn og mye lesing. Jeg oppdaget snart at det var en stor bevegelse rundt «9/11 truth». Jeg leste artikler og bøker av solide forfattere, forskere og uttalelser fra en rekke amerikanske og internasjonale offentlige tjenestemenn. Jeg leste de offisielle rapportene om 11. september. Med en del ubehag måtte jeg innse at den seriøse kritikken var høyst legitim. Den (eller de) offisielle historien(e) om 11. september er usedvanlig lite troverdig. De offisielle undersøkelsene som omsider ble gjennomført er i beste fall utilstrekkelige. Jeg oppdaget at massemedia både internasjonalt og i Norge unnlot å dekke den omfattende kritiske bevegelsen i noen særlig grad, og bestemte meg for å skrive og publisere om saken her i Norge. Jeg undersøkte saken videre og skrev så et lengre essay for tidsskriftet Samtiden som ble publisert på nettsiden deres, og fulgte opp med to debattinnlegg i Dagbladet og noen mindre innlegg andre steder.

Det første innlegget i Dagbladet tror jeg tok ny rekord i antall kommentarer – over 1600 – så jeg vil mene det traff en relativt sentral nerve. Nå holder jeg meg orientert og samler stoff til en fagbok som tar emnet.

Før nyttår sendte du og en kollega inn et paper for vurdering til «Journal of 9/11 Studies». Hva slags tidsskrift er dette, hvem står bak, og hva har skjedd med deres bidrag? Og er det noe i anklagene fra James Fetzer om at en av grunnleggerne av tidsskriftet, Judy Wood, ble ekskludert fra redaksjonen da hennes medredaktør Steven Jones ikke likte hennes peer-review av hans arbeid?

Det stemmer. Dette er et online tidsskrift med fagfelleevaluering som er dedikert til forskning på aspekter ved hendelsene 11. september. I det vell av elementer som danner den kritiske litteraturen rundt angrepene fokuserer dette tidsskriftet særlig på kollapsene av de tre høyhusene. Vårt paper lanserer en alternativ teori til både de offisielle forklaringene

og de kritiske teoriene som så langt er presentert, men paperet er fortsatt på review-stadiet og vi vet ennå ikke om og hvor det eventuelt blir publisert. Jeg har sett at det verserer noen uoverenstemmelser i tidsskriftets redaksjon, men det er det ingen grunn til å bruke tid på. Faglige og personlige kontroverser er ikke et spesielt uvanlig fenomen i akademia.

Du har uansett stukket hodet frem som akademiker og samfunnsengasjert borger, noe det står respekt av. Da «Pølse-Hanssen» prøvde å gjøre 9/11-skepsis til en muslimsk greie i Norge, var du på pletten med en betimelig kritikk og normalisering av slik skepsis. Har du merket noen opphopning av økonomiske og andre problemer i forbindelse med dette? Hvilke konsekvenser har det hatt for deg å heve stemmen i denne saken, på jobb, blant venner og familie?

Saker som får oppmerksomhet og som skaper debatt i mediene har en tendens til å være konflikt-, problem- og personorienterte. Det virker å være medienes logikk i dag. Erfaringen jeg personlig har gjort meg gjennom denne saken er at virkeligheten og medie-virkeligheten ikke bør forveksles. Debatten om 11. september ble forsøkt avsporet på flere måter, blant annet av Adresseavisen, f.eks ved å trekke inn mine arbeidsgivere i en relativt håpløs og navlebeskuende debatt rundt bruken av titler i tilknytning til navn i avisinnlegg. Jeg regnet jo med litt debatt om en såpass kontroversiell sak, men avsporingene og graden av usaklighet hos enkelte var relativt overraskende. Det har imidlertid i all hovedsak vært positive tilbakemeldinger både fra kjente og ukjente, fra venner, familie og kolleger.

OK. Men hvis vi tenker oss at elitens overlagte drap på egne borgere er feil og uetisk... Og at et informert folk er første steg mot et samfunn der eliten ikke lenger dreper folk på gata av taktiske grunner. Hvilke bøker, filmer, feeds og periodika vil du anbefale for massene, for å heve bevissthetsnivået rundt dette temakomplekset?

Litt sjåvinistisk vil jeg først anbefale en sosialantropologisk utdanning eller i det minste en antropologisk holdning og tilnærming. Antropologien er anarkisk av legning, eklektisk, lekende, åpen og utforskende, og stiller spørsmål ved og utfordrer absolutt alt. I et av de siste numrene av det prestisjetunge antropologiske tidsskriftet *Anthropology Today* er det for eksempel en fantastisk artikkel om hvordan algirske og amerikanske myndigheter, sammen med en ukritisk presse, i samarbeid skaper den store terrorkonspirasjonen i Nord-Afrika. For de unge gjelder det naturligvis å få opp øynene og få åpnet bevisstheten tidlig (eller unngå at den sosialiseres inn i fordomsorientert lukking). Etter å ha lest litt Børneboe osv. skaffet jeg meg hele katalogen til *Gateavisa* da ungdomstidas degenerasjonsperiode begynte å slippe taket. Vet ikke om det er å få tak i ennå, men de gamle årgangene der er jo fantastiske. I dag fungerer selvsagt internett som en kanal for en mengde progressive og alternative mediekkanaler og informasjonskilder, og for pekere til god litteratur. Steder jeg besøker er for eksempel Comondreams, Counterpunch, Oped-News, FromtheWilderness, Centre for global research, Disinfo, Muckraker report. Det er utrolig mye kritisk litteratur om verdens beskaftenhet å skaffe til veie, om man leter. Også

publisert av de mest prestisjetunge forlag, i Oxford, Cambridge osv. Om bedrageriets sentrale rolle i statsmannskunster er naturligvis Machiavellis *Fyrsten* og Sun Zis *Kunsten å krige* svært aktuelle også i dag. Humor er også viktig, så Comedy Central anbefales for politisk satire av ypperste merke, som i The daily Show og The Colbert Report. Colberts tale på banketten for journalistene som dekker Det hvite hus, med Bush tilstede, må alle se. Det stiller jo den norske humorstanden litt i skyggen, kan man si. Finnes på youtube. På filmsiden vil jeg si at internett nå har gjenskapt dokumentarfilmen til en fantastisk formidlingsform. Av fiksjoner tematiserer naturligvis *Matrix* mytene i vår tid svært interessant. For briljante samtidige naturvitenskapelige tenkere, som diskuterer aktuelle spørsmål, er [Edge](#) artig. Folk som [Chomsky](#) er alltid interessante å lese, og ellers er selvfølgelig alle litteraturlagene som er tilgjengelige via universitetsbibliotekene gull. Jeg har også alltid hatt folk rundt meg som har vært fritenkere, utforskende og lekende.

Du nevner sosialisering, og «fordomsorientert lukking». Under mine egne refleksjoner i løpet av denne intervjuerekken, har jeg vært inne på muligheten av at dette er et nøkkelord for å forstå opinionen etter 9/11. Kan man, etter din mening, veldig grovt, dele opinionen i to lag, slik:

- Lag A, det klart største: Folk som alltid sjekker hva andre folk mener først, før de fx tør sjekke eller mene noe som helst om det som skjedde 11. september.
- Lag B, en klar minoritet: Folk som er bevisst på at «den kompakte majoritet» kan ta feil eller villedes, og som derfor selv ser på 9/11-hendelsene og til en viss grad stoler på sin egen oppfatning, selv om denne måtte stride mot de andres.

?

Jeg fikk meg fx en aldri så liten overraskelse da jeg nylig så nærmere på de uglesette og hyppig latterliggjorte påstandene om at passasjerfly IKKE styrtet inn i Twinningtårnene. I over fem år var fordømmene om at dette var latterlige påstander nok til å holde meg unna en reell vurdering av denne muligheten. Så på akkurat det feltet var jeg kanskje på «Lag A», mens jeg nå mener hån og skjellsord og utdriting av et standpunkt i seg selv er suspekt. Man må, som «Lag B», heller tenke selv og skjele til skolelærdom og sunn og kritisk fornuft, knyttet konkret til hvert enkelt standpunkt.

En slags kartesiansk metodisk tvil er vel på sin plass i et så betent felt som 9/11?